

“E-Üniversite”ye Yolculuk

Zümrüt Ecevit Satı¹, Elif Kartal Karataş², Zeki Özen², Fatma Önay Koçoğlu², Çiğdem Erol²

¹ İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İstanbul

² İstanbul Üniversitesi, Enformatik Bölümü, İstanbul

{zsati, elifk, zekiozen, fonayk, cigdems}@istanbul.edu.tr

Özet: Elektronik devlet (e-devlet), kamunun bir “işletme”, vatandaşların da birer “müşteri” olarak görüldüğü bir modeldir. Dolayısıyla işletme süreçlerine paralel olarak, kamu da elindeki sınırlı kaynakları sınırsız ihtiyaçlara göre en iyi şekilde kullanabilmeyi hedeflemektedir. Bu noktada sunulan hizmet kalitesinde (etkin, etkili ve verimli), bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Ülkemizde e-devlet dönüşümü yaşanırken, bu dönüşümü yönlendirmede aktif rol oynadığını düşündüğümüz üniversitelerimiz, sürece hem uyum ve hem de katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada, dünyada ve ülkemizde uygulanan e-devlet modelleri göz önünde bulundurularak, “e-üniversite” kavramı ele alınmış olup, “üniversite”den “e-üniversite”ye dönüşümü tetikleyen unsurlar, ülkemizdeki ve dünyadaki mevcut e-üniversite çalışmaları ile e-üniversite olabilmede etkili görülen önemli unsurları ifade edebilmek amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: E-dönüşüm, E-Öğrenme, E-üniversite, Üniversite.

A Journey to “E-University”

Abstract: Electronic government (e-government) is a model which public is seen “business” and citizens are seen as “customer”. Therefore, the objective of public is to use limited resources in a best way for unlimited needs, parallel to business processes. At this point, information and communication technologies have an important role on quality (effective and efficient) of the provided service. While our country is under transformation of e-government, universities, which are thought to play an active role in directing this transformation, both orient and contribute to the process. In this study, e-government models in our country and in the world are considered, “e-university” concept is examined. Our aim is to express the elements that trigger the transformation of “university” to “e-university”, existing e-university studies in our country and around the world and the important effective elements of an being an e-university.

Keywords: E-learning, E-transition, E-university, University

1. Giriş

Günümüz toplumunda bilgi en değerli unsurlardan biri olarak hayatımızda yer almaktadır. Bilim ve teknolojiye gelişmeler bilgi ile ilgili süreçlerde bilişim teknolojilerinin kullanımını adeta zorunlu hale getirmektedir. Bilginin güç olduğu günümüzde organizasyonların ellerindeki bilgiyi yönetebilmeleri, mevcut bilgilerden yeni bilgiler elde edebilmeleri ve karar vericilere doğru zamanda doğru bilgiyi sağlayabilmeleri önem taşımaktadır.

Çağdaş dünyaya baktığımızda hemen her alanda bilgi toplumunun getirdiği yöntem, teknoloji ve davranışların yaygınlaştığını söylemek mümkündür. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin örgüt ve yönetim alanına hızla nüfuz etmesi, gerek kamu kesimini gerekse özel kesimi ilgilendiren yeni yönetim modelleri, kavramları ve kuramları da beraberinde getirmektedir. Bu kavramlar arasında e-yönetim, e-devlet, e-belediye, e-iş ve e-ticaret sayılabilir. E-yönetim, şemsiye bir kavram olarak kamu ve özel kuruluşların iş süreçlerini etkili ve verimli kılmada bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanakların

en yüksek düzeyde kullanımına olanak sağlayacak bir örgütsel yapı içinde yönetilmesini ifade eder [1], [2].

Bilgi toplumunun geldiği nokta itibarıyla, bireyler ihtiyaçlarını bilgi ve iletişim teknolojileri ile karşılamakta, bu teknolojilere güdümlü ekonomiler oluşmakta ve hayat bu teknolojiler doğrultusunda yeniden yapılanmaya başlamaktadır. Bu açıdan devletin de işleyiş mekanizmasını gözden geçirmesi ve bu teknolojilerden azami ölçüde faydalanarak, bilgi toplumu bireylerine beklentileri doğrultusunda hizmet verir nitelik kazanması gerekmektedir. Bu gereksinim ve kaydedilen değişimler devletin elektronik nitelik kazanmasını, yani e-devlet kavramını gündeme getirmiştir. E-devlet, kamunun hizmet sunduğu alanlarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması ile daha şeffaf, vatandaşa daha yakın, daha ucuz ve daha verimli bir idari yapıya karşılık gelmektedir [3].

Özellikle küreselleşme ve Avrupa Birliği (AB) uyum paketlerindeki ilkeler gereği ve Türkiye'nin 2001 yılında AB'ye aday ülkeler için tasarlanan eAvrupa+ girişimine taraf olmasıyla, Türkiye'de bilgi toplumuna dönüşüm çalışmaları 2000'li yılların başından itibaren yoğunluk kazanmaya başlamıştır [4]. E-Dönüşüm Türkiye Projesi; vatandaşlar, işletmeler ve kamu kesimi ile tüm toplumun bilgi toplumuna

dönüşümünün uyum içinde ve bütünlük bir yapıda yürütülmesini amaçlamaktadır.

Bu bölümde “e-üniversite” yolculuğuna alt yapı oluşturması için e-devlet dönüşüm süreci ile ilgili temel kavramlara yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, üniversitelerin e-üniversite olmalarına etki eden iç ve dış dinamikler ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Üçüncü bölümde, ülkemizdeki ve dünyadaki çeşitli e-üniversite örnekleri incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde, e-üniversite olabilmeye önemli olduğu düşünülen unsurlar verilmekte, beşinci ve altıncı bölümünde ise sırası ile e-üniversite yapısının bazı avantajları ile karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.

2. E-Üniversite: Dış ve İç Dinamikler

Günümüzde bilgi toplumunu biçimlendiren bilgi işçilerinin (beyaz yakalıların) yetişmesini sağlayan üniversitelerimize büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğrenciler, akademisyenler, üniversite çalışanları, sivil toplum örgütleri, devlet kurumları, özel sektör vb. paydaşlar bahsedilen ekosistemi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, üniversitelerimizin daha kaliteli hizmet sunabilmesi ve varlıklarını sürdürebilmeleri için değişim kaçınılmaz olmaktadır. Üniversitelerin değişiminde ve dönüşümünde çeşitli iç ve dış dinamikler etkili olabilmektedir. Üniversiteleri e-üniversite olma yolunda değişime yönlendiren faktörler “**Dış Dinamikler**” ve “**İç Dinamikler**” olmak üzere iki grupta incelenmiştir.

2.1. Dış Dinamikler

2.1.1. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

Fiyat tabanlı, bürokratik olmayan, piyasa orijinli ve müşteri tercihli kamu hizmetlerinden oluşan yapı, kurulması gereken en ideal sistem olarak görülmekte, kamu hizmetleri koşullarının, müşterilerin umduğu verimlilik kriterine uygun olarak etkin yapılarla ve becerikli yöneticilerce sunulması, kamu yönetimine yaklaşımlarda, yeni bir tema olarak ortaya çıkmakta ve genelde bu yaklaşım Yeni Kamu Yönetimi (YKY) düşüncesi olarak adlandırılmaktadır [5]. YKY anlayışının ortaya çıkmasında, ekonomik, sosyal ve politik birçok faktör etkili olmuştur [6]. Bu anlayışa paralel olarak, e-üniversite dönüşümünde de rol oynayan siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik etmenlerin dönüşüm sürecine etkileri incelenmiştir.

• Siyasi Nedenler

Üniversitelerin, e-üniversite olma yolunda ilerlemelerinde belki de en önemli unsur, devletin birtakım siyasi yaptırımlar ile e-devlet yapısına dönüştürülmesidir. Ülkelerin “Devlet”ten “e-Devlet” olma yolunda ilerlemelerinde etkili olan siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik nedenler mevcuttur.

“Devlet”ten “e-Devlet”e geçiş sürecine etki eden faktörlerin aynı ağırlık derecesinde olmasa da üniversitelerin de “e-üniversite”ye dönüşmelerine etkisi olacağı yadsınmazdır.

• Sosyal Nedenler

Geçmişten günümüze öğrenci isteklerinin ve beklentilerinin farklılaştığı bir gerçektir. Bugün teknolojiyi iyi kullanan, sosyal medyayı takip eden, derslerini evinden takip etmek isteyen, sorgulayan, katılımcı vb. özelliklere sahip öğrenciler yalnızca yükseköğretimde değil, ilk ve orta öğretimde de yer almaktadır. Özellikle üniversitelerimizde öğretmen ve öğrenci profilinde meydana gelen değişim, e-üniversite sürecine yol açan önemli hususlardan biri olarak nitelendirilebilecektir.

• Ekonomik Nedenler

Toplam kalite yönetiminde odak noktası olan “müşteri”lerin yerini yeni kamu düzeninin etkilediği devlette “vatandaş”, üniversitelerimizde ise “öğrenci” almıştır. Üniversitelerimizin de en kısa sürede elindeki kaynakları hedefleri doğrultusunda en iyi biçimde kullanması gerekmektedir. Ancak gerçekleştirilen projelerde çoğunlukla, kalite, süre ve maliyetten birinden taviz vermek zorunda kalınmaktadır. Üniversite kaynaklarının optimal kullanımına adına, üniversitelerin giderek daha fazla elektronik ortamda hizmet sunması önemlidir. Bu çerçevede bilgiye ulaşırken hem zamandan hem de fiziki maliyetlerden tasarruf edilmiş olmaktadır.

• Teknolojik Nedenler

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı ilerleyişi toplumu bilgi toplumu olma yoluna sürüklemiş; böylece eğitim-öğretimde laboratuvarlar, sınıflar ve idari birimler yeni teknolojilere uygun olarak yapılandırılmıştır. Öğrenme ortamları, eğitim materyalleri değişikliğe uğramıştır. Bunun yanında üniversitelerimizde “Bilgisayar Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi”, “Bilgi İşlem Daire Başkanlığı” gibi üniversiteye ait bilgi ve iletişim teknolojilerinin sorumluluğunun yüklendiği, teknoloji alanında yenilikler yaratması ve yine aynı alanda çalışmalara destek olması beklenen birimler kurulmuştur. Yine bu birimleri, Enformatik, Bilgisayar Mühendisliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi gibi bölümler gerek akademik gerekse idari faaliyetleri ile desteklemektedir.

2.1.2 Yükseköğretim öğrenci sayısındaki artış

Türkiye, dünyada genç nüfusun fazla olduğu ülkelerden birisidir.

Türk Eğitim Derneği [7], bir yandan yükseköğretim konusundaki toplumsal talebin karşılanmasını, demokratik bir siyasal sistemin açık gereklerinden biri olarak görürken (zira demokratik siyaset, devlet ya da kamu örgütlenmesinin toplumsal taleplere karşı duyarlı olmasını gerektirmektedir); diğer yandan kamu hizmetlerinin belirli zümrelere özgü bir ayrıcalık

olarak kapalı devre yürütüldüğü seçkin bir yapılanmanın, demokrasiyle bağdaşmadığı kadar; konu üniversite olduğunda, biçimsel demokratik standartların ötesinde, modernleşmeci siyasetin ruhu ile de bağdaşmadığını ifade etmiştir.

Ülkemizdeki genç nüfustaki artış, işe alınacak potansiyel personel adaylarından beklenen niteliklerin - bir dil yerine daha fazla dil bilme şartı, bir üniversite programının bir lisans programından mezun olmasının yanı sıra bir yüksek lisans ya da doktora programından mezun olması, ikinci bir üniversite bitirmesi, sadece mezun olduğu dal ile ilgili bilgi sahibi olması değil çok disiplinli eğitim arka planı ile daha geniş çerçevede verimli çalışıp çalışmaması vb. - günden güne artması yükseköğrenim görmek isteyen öğrenci kontenjanının, dolayısıyla üniversiteye kayıt olan öğrenci sayısının artışına neden olmaktadır. Üniversiteler, başta öğrencilerine sundukları en temel hizmet olan eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer faaliyetler için, öğrenci sayılarında meydana gelen değişimleri göz önünde bulundurabilmeli, yenilikçi çözümler üretebilmelidir.

2.1.3. Akademisyen sayısındaki artış

Üniversitelere olan rağbet günümüzde sadece öğrenciler ile sınırlı kalmamıştır. Üniversitelerin sayısındaki artış beraberinde fiziksel olarak daha rahat çalışma şartları, statü elde etme, vb. sebeplerle üniversitede akademisyen olarak görev yapmak isteyen öğrencilerin sayısında da bir artışa yol açmıştır. Ülkemizde akademisyenliğin, en çok tercih edilen mesleklerden biri haline geldiğini söylemek mümkündür. egitimtercihi.com [8], YÖK'e bağlı üniversiteler ile YÖK'e bağlı olmayan diğer eğitim kurumlarında son 10 yıl içerisinde görev yapan akademik personel sayısının yüzde 67 artarak 118 bin 839'a yükseldiğini ifade etmiştir.

2.1.4. E-öğrenme kavramının ortaya çıkışı

Zaman ve mekândan bağımsız olma gibi birçok avantajı beraberinde getiren e-öğrenme elbette, temel görevi “eğitim-öğretim” olan üniversiteler için de kaçınılmaz olmuştur. Ülkemizde uzaktan eğitimin öncüsü olan Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nin yanı sıra, çoğu üniversite örgün öğretimin yanında ya da sadece uzaktan eğitim programları açmaktadır.

2.1.5. Bilgi teknolojilerinin kullanım oranının artması

Gerek ülkemizde gerekse dünyada bilgi teknolojilerini (BT) kullanan birey sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bankaya gitmek yerine internet üzerinden işlem yapmayı tercih eden bu bireyler, üniversitelerde de benzer dönüşümleri beklemektedir.

2.1.6. Dezavantajlı bireyler için eğitimde fırsat eşitliği

Farklı engel grubundaki bireyler hem üniversite personeli olarak çalışmakta hem de öğrenci olarak eğitim görmektedir. Üniversitelerimiz her ne kadar fiziksel koşullarını dezavantajlı bireyler için daha uygun hale getirmeye çalışsa da, BT aracılığı ile üniversitelerde sunulan hizmetlerden yararlanılması, farklı engel grubundaki bireylerin üniversite tercihini etkilemesine yol açacaktır.

2.1.7. Bologna süreci

Bologna sürecinin oluşturmayı hedeflediği Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde yer alan ülke vatandaşları, yükseköğrenim görmek için Avrupa'da kolayca dolaşabileceklerdir. Bu sürece uyum sağlamaya çalışan ülkemizdeki üniversiteler için sunulan hizmetlerin BT aracılığı ile Avrupa'daki ve hatta dünyadaki tüm bireyler tarafından ulaşılır kılınması gerekmektedir.

2.2. İç Dinamikler

2.2.1. Üniversite organizasyon yapısındaki değişiklikler

Bir taraftan üniversitelerde yeni fakülte/bölmeler açılabilen, mevcut bölümlerin öğrenci sayıları artırılabilen, mevcudu fazla görülen fakülteler parçalanabilen, bazı bölümler ise dönem dönem hiç öğrenci almayabilmektedir. Diğer taraftan, açık öğretim, uzaktan eğitim gibi yapılar mevcut. Bu doğrultuda da üniversitelerin organizasyon yapılarında değişiklikler meydana gelmektedir. Üstelik her üniversitede, üniversiteye ait her birim aynı kampüste yer almamaktadır.

2.2.2. Üniversite iş süreçleri

Bürokratik nedenlere rağmen sürecin doğru ve zamanında işleyebilmesi, üniversitelerin bazı hizmet standartlarına uyum sağlaması ya da iş süreçleri ile ilgili yeni standartlara ihtiyaç duyması ve hatta geliştirmesi ile yeni iş süreçleri belirlemesine ve uygulamaya geçirmesine bağlıdır.

2.2.3. Akademik beklentilerin artması

Bugün akademisyenler kendilerini birer dünya vatandaşı olarak tanımlamakta, akademik araştırmalarında hangi ülkedeki meslektaşları ile ortak çalışmak istiyorsa, hangi ülke kaynaklarını kullanmak istiyorsa o ülke ile iletişimde olma ihtiyacı duymaktadır. Öğrenciler de tıpkı akademisyenler gibi çeşitli değişim programları (Erasmus, Farabi, vb.) aracılığı ile değişik şehirlerde/ülkelerde çalışmalarını sürdürebilmektedir. Üstelik devlet, çeşitli burslar ve ödüller ile bu konuda akademisyen ve öğrencileri teşvik etmektedir.

3. E-Üniversite Kavramı ve Örnekleri

Bir “kurum” olarak işletmenin (*corporation*) toplumun çıkarlarını nasıl gözetmesi gerektiği ve nasıl yönetilmesi gerektiği (*governance*) ile ilgili ilkeler belirlenmiş, böylece bu ilkeler topluluğundan oluşan “Corporate Governance” kavramı, dilimizde de “Kurumsal Yönetim” veya “Yönetişim” kavramı doğmuştur [9]. Üniversitelerimiz de, toplumu başta eğitim öğretim faaliyetleri ile yönlendiren, topluma şekil veren kurumlardır.

“Açık üniversite olarak da algılanabilecek olan e-üniversite internet temeli üzerine kurulu, monitor başında yürütülen bir uygulama olarak karşımıza çıkacak” [10] biçiminde ifade edilmiş olan e-üniversite kavramı ilk duyulduğunda her ne kadar yalnızca “üniversitenin elektronik ortamda yaşamını sürdürmesi” olarak gözüküyor olsa da kapsadığı pek çok farklı alan ve etkisi altına aldığı kitle bulunmaktadır. Tonta [11], e-üniversitenin, e-akademik, e-araştırma, e-iş, e-geliştirme, e-hizmetler biçiminde beş bileşenine dikkatleri çekmiştir. Sobhan [12], üniversiteler için bir e-yönetişim çatısı önerirken, üniversitenin ilişkide bulunduğu paydaşları da düşünerek,

- Üniversite-Vatandaş (*University to Citizen - U2C*)
 - Üniversite-İşletme (*University to Business - U2B*)
 - Üniversite-Üniversite (*University to University - U2U*)
 - Üniversite-Bağışta Bulunan Kişi/Kurum (*University to Donors - U2D*)
 - Üniversite-Düzenleyici (*University to Regulators - U2R*)
 - Üniversite-Çalışan (*University to Employee - U2E*)
- kavramları verilmiştir.

E-üniversiteler için de bir geçiş sürecinin var olması ve bu geçişte zihinlerde bu kavramla ilgili soruların olması yadsınmazdır. Araştıran ve daima yenilikleri takip eden üniversitelerimizde de e-üniversite kavramı oluşmaya başlamıştır. Ülkemizdeki ve dünyadaki üniversitelerin, e-üniversite çalışmaları ile ilgili örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

Gazi Üniversitesi e-Gazi Projesi [13]: e-Gazi Projesi; idari ve akademik personelin yararlanabildiği, nüfus bilgileri, adres bilgileri görüntüleme, değişiklik yapma, eczane kesintileri, maaş bilgileri ve bordro görüntüleme, vb. hizmetler.

Karadeniz Teknik Üniversitesi E-KTÜ [14] E-KTÜ Giriş Kapısı; KTÜ Web Posta, Maaş Bilgi Sistemi, Personel İzin Takip, Akademik Personel Arama, vb. hizmetler.

Muğla Üniversitesi e-Üniversite Erişim Merkezi [15]: Öğrenci/personel posta servisi, öğrenci bilgi sistemi, öğrenci işleri modülü, vb. hizmetler.

Bunların dışında İstanbul Üniversitesi'nin, internet üzerinden erişime sunduğu pek çok farklı sistem mevcuttur (Öğrenci Otomasyon Sistemi, İstanbul Üniversitesi Eğitimde Yapılanma ve Yenilenme Sistemi, Erasmus Başvuru Sistemi, Öğrenme Yönetim Sistemi, Öğretim Elemanları Bilgi Sistemi, Kütüphane Otomasyon Sistemi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi Otomasyonu, ...). Ek olarak, Kurumsal Otomasyon Projeleri (İSKOP) adı altında İstanbul Üniversitesi e-Üniversite Uygulaması (e-UNI) çalışmalarını sürdürmektedir [16], Namık Kemal Üniversitesi E-Üniversite Otomasyonu [17] çalışmaları gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada, yurtdışındaki üniversitelerde, e-üniversite başlığı altında bir yapılanmaya gidilmediği gözlemlenmiştir. Bunun yerine “e-yönetişim (e-governance)” adı altında, bazı çalışmalar sürdürülmektedir: Hindistan'da Jawaharlal Nehru University [18], Calicut University [19], Mumbai University [20] gibi üniversiteler e-yönetişim çalışmaları gerçekleştirmektedir.

4. E-Üniversite ile Sunulan Avantajlar

E-Üniversitenin sunduğu fırsatlar aşağıdaki noktalarda toplanabilir:

1. Elektronik ortamdan sunulan hizmetler, üniversitenin 7/24 çalışmasını sağlayacaktır.
2. Zamandan tasarruf sağlanmış olacaktır.
3. Bütünleşik bir bilişim altyapısı ile sorgulama, raporlama ve bu sayede karar alma, uygulamaya geçme aşamaları daha verimli hale gelecektir.
4. Üniversitede çalışanlar kadar gerektiğinde idari işler ile de ilgilenmek zorunda kalan akademisyenlerin yükü hafifleyecek, artan zamanlarını akademik faaliyetlerine ayırabileceklerdir.
5. İş süreçleri yeniden ele alınarak, personel sayısı gerek görüldüğü yerde düşürülecek, böylece mali tasarruf sağlanacaktır.
6. Bürokrasinin azaltılması ile üniversite alt birimlerinden üst birimlerine sunulan yenilikçi projelerin ve önerilerin sayısı artacak, dolayısı ile yönetim tarafından birim zamanda yapılan değerlendirme sayısı artacaktır.
7. Üniversite, hayata geçirdiği e-üniversite modeli ile diğer üniversiteler arasında daha yenilikçi olduğunu göstererek hem örnek teşkil edecek, hem de itibarını arttıracaktır.
8. Üniversitenin benimsediği yeni kamu yönetimi ve e-yönetişim anlayışı ile dolu nesiller yetiştirmesi, ülkenin de uluslararası düzeyde yeni eğilimleri takip ettiğinin göstergesi sayılacaktır.
9. Üniversiteler ülkelerinin değişen dünyadaki konumunu bu dönüşüm sayesinde yeniden şekillendirebileceklerdir.

5. E-Üniversite Olma Yolunda Karşılaşılabilecek Sorunlar

1.E-üniversite bilişim alt yapısı çeşitli nedenler ile yanıt vermeyebilir (Ders kayıtları, ders seçimi sırasında sistemde yaşanacak aşırı yüklenmeler, online sınavlardaki yoğunluk, internetteki saldırılar, elektrik kesintileri, arızalar, vb.). Böyle durumlar için alternatif çözümler geliştirilerek, bilişim alanında sunulan “bulut bilişim” teknolojisi değerlendirilmelidir.

2.Bir e-üniversite portalı kullanıcısının, kullanıcı adı ve parolasının bir başka kişi tarafından ele geçirilmesi ile ortaya çıkabilecek olan olumsuz durumlara karşı hem tüm kullanıcıların dikkatli olması, hem de sistemin bu durumları önleyici şekilde tasarlanmış olması gerekmektedir. Üniversite yönetimince alınacak hukuki önlemler ve son kullanıcılarda yaratılacak farkındalık ile bu gibi sorunların ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

3.Üniversite, düzenleyeceği toplantılar, seminerler ile durumu çalışanlarına en iyi şekilde açıklamalı ve yeni sisteme karşı oluşabilecek olumsuz düşünceleri ortadan kaldırmayı başarabilmelidir.

4.Üst yönetimin e-üniversite çalışmalarına olan olumsuz yaklaşımı ve e-üniversite çalışmalarını desteklememesi, çalışmaların başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olacaktır.

6. E-Üniversite Olabilmek

“E-üniversite”ye yolculukta önemli görülen unsurlara bu bölümde yer verilmiştir.

6.1. Bilişim alt yapısının oluşturulması/güçlendirilmesi: Üniversiteler tüm paydaşlarını düşünerek, tüm paydaşların ihtiyacı olan bilginin bulunduğu bilişim alt yapısını bütünleştirmeli, kurmalı ve doğru bilgiyi doğru kişilere iletebilmelidir. Tıpkı e-devlette olduğu gibi bir **e-üniversite giriş kapısı** (e-üniversite portalı) geliştirilerek, “üniversiteye kayıt, ders seçimi, ders kaydı, mezuniyet işlemleri, askerlik tecili, sağlık hizmetleri, evrak takip işlemleri, evrak kayıt/sorgulama ve raporlama işlemleri, maaş sorgulama, emeklilik işlemleri, malzeme talebi işlemleri, burs başvurusu, proje başvurusu, yurt dışı öğrenci/öğretim üyesi değişim işlemleri, ...”

- öğrencinin üniversiteyi kazanmasından üniversiteden mezun olmasına,

- öğretim üyelerinin, idari personelin üniversitede göreve başlamasından görev süresinin bitimine kadar,

- üniversite paydaşlarının ihtiyaç duyabileceği her türlü hizmet yapılandırılarak ilgili portala aktarılabilir ve erişim imkânı sunulabilir. Bunları gerçekleştirebilecek bir sistemin üniversite içinde geliştirilmesi, dışarıdan satın alınması ya da kiralanması alternatiflerine üniversite üst yönetimince

bir değerlendirme yapılarak hangi çözümün kullanılacağına karar verilebilir.

6.2. Bilgi Yönetimi: Mevcut bilgilerin yönetimi konusunda gereken hassasiyet göstermelidir. Var olan bilgilerden yeni bilgiler keşfetmesini sağlayacağı çeşitli uzmanlara danışabileceği gibi, üniversitede bu konuda çalışma yapan birimlere destek olması yerinde olacaktır.

6.3. Şeffaflık: Yönetiminde sağlanacak açık ve saydam anlayış, üniversitenin bütününde güven ortamının sağlanmasına ve personelden öğrencilere kadar kendine güvenin kazandırılmasında önem taşımakta iken, gerçekleştirdiği iş süreçlerinin hesap verebilir nitelikte olması, yönetimde katılımcılık sağlayabilmesi, etkililik ve tutarlılık ilkelerini özümsemiş olması gerekmektedir.

6.4. Kurum Aklı: Üniversitelerin, herhangi bir işini herhangi biri tarafından istenilen zamanda ve aynı kalitede yapabildiğini sağlamak için akıllı üniversite alt yapısı kurulmalıdır.

6.5. İşbirlikleri: Üniversiteler U2C, U2B, U2U, U2D, U2R, U2E’de yer alan paydaşlar ile işbirlikleri e-üniversite yapılanmasına katkı sağlamlarını gerçekleştirecek şekilde, güncel toplantılar aracılığı ile canlı tutulmalıdır.

6.6. Uluslararası Bakış: Son yıllarda Avrupa üniversitelerinin, ABD üniversiteleri karşısındaki itibar kaybını telafi etme amacıyla geliştirilen Bologna süreci uygulamaları için de üniversitelerin bilişimsel açıdan gelişmesi önemlidir.

7. Sonuç

Bu çalışmada e-üniversite kavramı, bu kavramı tetikleyen üniversitenin iç ve dış dinamikleri, Türkiye ve dünya örnekleri verilmeye çalışılmış, e-üniversite olabilmek için ne tür planlamaların yapılabileceği hakkında öneriler sunulmuş ve e-üniversitenin olası avantaj ve dezavantajlarından bahsedilmiştir. Türkiye’de ve dünyada gelişim aşamasında olduğu gözlemlenen bu kavram ile ilgili daha çok çalışılması gerektiği tespit edilmiştir. Henüz e-üniversite çalışmalarının taslak projeler halinde yer aldığı da bu araştırmanın bir diğer sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak e-üniversiteye geçiş sürecinde üniversitenin yapısı ve büyüklüğü (fiziksel, insan gücü) gibi etmenler gözönünde bulundurularak her üniversite için ayrı bir model geliştirilmesi önerilmektedir.

8. Kaynaklar

[1] Altınok, R. ve Türksel K. B., “Türk Kamu Yönetiminde E Dönüşümün Yerel Boyutu” Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- I:Reform, (Ed., Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, (2005).

[2] Çukurçayır, A., Çelebi, E., “Bilgi Toplumu ve E-Devletleşme Sürecinde Türkiye”, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 5, S:9, ss. 59-82, (2009).

[3] İnce, M. (2001). Elektronik Devlet: Kamu Hizmetlerinin Sunulmasında Yeni İmkanlar, Ankara: DPT.

[4] DPT (2006), Bilgi Toplumu Stratejisi (2006-2010), http://www.bilgitoplumu.gov.tr/btstrateji/Strateji_Belgesi.pdf, (Erişim Tarihi: 16.05.2008).

[5] Özer, M. A., “Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi”, Sayıştay Dergisi, Sayı: 59, 3-46, <http://www.sayistay.gov.tr/dergi/icerik/der59m1.pdf>, (2005) [Ziyaret Tarihi: 07.05.2012].

[6] Kurt, M., Yaşar Uğurlu, Ö., “Yeni Kamu Yönetimi Ve Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Gelişiminde Avrupa Birliğinin Rolü: İlerleme Raporları İçerik Analizi”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 9(2): 81-109, (2007)

[7] Türk Eğitim Derneği, “Türkiye’de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması”, <http://portal.ted.org.tr/yayinlar/180dk.pdf>, (2005) [Ziyaret Tarihi: 28.04.2012].

[8] www.egitimtercihi.com, “Kadın akademisyenlerin sayısı artıyor İşte istatistikler”, <http://www.egitimtercihi.com/universiteler/6402-kadin-akademisyenlerin-sayisi-artiyor-iste-istatistikler.html>, [Ziyaret Tarihi: 30.04.2012].

[9] Koçel, T., “İşletme Yöneticiliği”, 12. Baskı, Beta Basım A.Ş., İstanbul, (2010).

[10] ceoyazılım web tasarım ve tanıtım çözümleri (ceoyazılım), “Elektronik Üniversite, Üniversite ve Toplum”, http://www.ceoyazilim.com/makale-elektronik_universite_-904-902-64-936-1.html, (2012) [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[11] Tonta, Y., “Elektronik Üniversiteler ve Bütünleşik Elektronik Bilgi Hizmetleri”, Akademik Bilişim 2004, <http://www.slideshare.net/tonta/elektronik-niversiteler-ve-btlnleik-elektronik-bilgi-hizmetleri>, (2004) [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[12] Sobhan, A., “Conceptual Framework for Introducing e-Governance in University

Administration”, (2012) <http://www.icegov2008.icegov.org/slides/ICEGOV2008%20Session11%20Presentation3.pdf>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[13] URL1, Gazi Üniversitesi e-Gazi Ana Kapısı, <http://w5.gazi.edu.tr/gazi/egazi2/>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[14] URL2, e-KTÜ Giriş Kapısı, <http://www.ktu.edu.tr/index.php?pid=ektu>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[15] URL3, Muğla Üniversitesi, “e-Üniversite Erişim Merkezi”, <http://www.mu.edu.tr/e-universite/e-%C3%BCniversite.html>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[16] URL4, unibilisim, <http://unibilisim.istanbul.edu.tr/?p=6010>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[17] URL5, Namık Kemal Üniversitesi (NKÜ), “E-Üniversite Otomasyon Giriş Sistemi”, <http://euniversite.nku.edu.tr/giris.php>, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[18] URL6, Jawaharlal Nehru University in India to put e-Governance in place, http://tech.groups.yahoo.com/group/bytesforall_reader/s/message/4127, [Ziyaret Tarihi: 29.11.2012].

[19] URL7, e-Governance in Calicut University, http://www.servicesonclick.com/news_detail_sod.php?view_id_no=66, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012].

[20] URL8, http://articles.economicstimes.indiatimes.com/2011-08-14/news/29886540_1_e-governance-mumbai-university-interactive-network, [Ziyaret Tarihi: 02.05.2012]